

YATIRIM HİZMET VE FAALİYETLERİ İLE İLGİLİ YAPILAN DÜZENLEME HAKKINDA BASIN DUYURUSU

Gelişen piyasa koşullarında aracılık sektörümüz ve yatırımcılarımızın talep ve ihtiyaçlarına cevap vermek üzere hazırlanan ve öncelikle kaldıraçlı alım satım (Foreks) ve tezgahüstü türev işlemler olmak üzere, yatırım hizmet ve faaliyetlerine ilişkin ilke ve esaslarda yenilikler getiren Kurulumuz düzenlemeleri 14.01.2016 tarih ve 29593 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

III-37.1 sayılı “Yatırım Hizmetleri ve Faaliyetleri ile Yan Hizmetlere İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ” ve III.39.1 sayılı “Yatırım Kuruluşlarının Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Tebliğ” ile aşağıdaki yenilikler yürürlüğe girmiştir:

- Aracı kurumlarımızın yatırım bankacılığı faaliyetlerine yönelmelerini teşvik etmek amacıyla, Yatırım ve Kalkınma bankalarının mevcut aracı kurumlarından birini devir ya da satın almaları kaydıyla, paylar üzerinde Borsa İstanbul’da işlem yapabilmelerine imkan tanınmıştır.

- Türk Lirası, Amerikan Doları ve Euro’nun birbirlerine karşı olan değişim oranlarını esas alan varlıklar ile altına dayalı kaldıraçlı işlemlerde kaldıraç oranı azami 100:1, bunlar dışındaki varlıklarda azami 50:1 olarak belirlenmiştir.

- Ayrıca, profesyonel yatırımcılar dışında kalan ve düşük miktarlarla işlem yapan yatırımcıların risklerini sınırlamak amacıyla hesap açılışı sırasında başlangıç teminat tutarı 20.000 TL veya muadili döviz tutarının altında olan müşteriler için yukarıdaki kaldıraç oranlarının yarısının uygulanması esası getirilmiştir. Buna göre bu gruba dahil olacak yatırımcılar için Türk Lirası, Amerikan Doları ve Euro’nun birbirlerine karşı olan değişim oranlarını esas alan varlıklar ile altına dayalı kaldıraçlı işlemlerde kaldıraç oranı azami 50:1, bunlar dışındaki varlıklarda azami 25:1 olacaktır. Yüksek kaldıraç oranı kullanılması, paritelerde oluşan sınırlı dalgalanmalarda dahi yatırılan teminatın tamamının kısa sürede kaybedilmesi riskine yol açabilmektedir. Getirilen düzenleme kaldıraç oranlarını sınırlamak suretiyle bu riskin bir ölçüde azaltılmasını amaçlamaktadır.

- Müşterilere kaldıraçlı alım satım işlemlerine ilişkin olarak hesap açılışı öncesi, asgari unsurları Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği (Birlik) tarafından belirlenecek ve gerçek zamanlı fiyatlar üzerinden çalışacak bir deneme hesabı üzerinden işlem yaptırılması zorunluluğu getirilmiştir. Buna göre; deneme hesabının gerçek zamanlı fiyatlar üzerinden işlemesi ve müşterinin deneme hesabını asgari 6 iş günü süreyle çalıştırarak toplamda asgari

50 adet işlem yapması zorunlu hale getirilmiştir. Böylelikle yatırımcıların işlemlere başlamadan önce karşılaşılabilecekleri durumları tecrübe etmeleri sağlanmış olacaktır.

- Aracı kurumların kaldıraçlı alım satım işlemlerine ilişkin her türlü ortam üzerinden ve her türlü araç yoluyla yapacakları yayın, ilan, reklam ve duyuruda uymaları gereken usul ve esaslar ayrıntılı olarak belirlenmiştir.

- Halen uygulamada olan kayıp kazanç oranlarının yayımlanmasına ek olarak, yatırım kuruluşları tarafından olağanüstü piyasa koşullarının oluşması halinde bunlara ilişkin açıklamalara, reddedilen emirlerin tüm emirlere oranı, müşteri şikâyeti sayısı vb. hususlara internet sitelerinde yatırımcıların dikkatini çekecek şekilde yer verilmesi zorunluluğu getirilmiştir. Bu kapsamda, sektör genelinde uygulama birliğini sağlamak amacıyla bu bilgilerin işlemlerin gerçekleştirildiği anasayfa üzerindeki ana işlem menüsünün en sol köşesinde menünün ilk elemanı/başlığı olarak yer alması, “Zarar Olasılığımız” şeklinde isimlendirilmesi ve hesap açılışı, hesap erişimi gibi başlıkların hemen bu başlığın yanında aynı yazı büyüklüğü ve karakteri ile yer alması zorunlu hale getirilmiştir.

- Çıkar çatışmalarını önlemek amacıyla kaldıraçlı alım satım hizmeti sunulan müşterilere bu işlemlerle sınırlı olmak üzere bireysel portföy yöneticiliği veya yatırım danışmanlığı hizmeti verilmesi yasaklanmıştır.

- Hesap açılışı sırasında genel müşterilerden, kaldıraçlı alım satım işlemlerinin riskli olduğu ve teminatlarının tamamını kaybedebilecekleri vb. hususlarda bilgi sahibi olduklarına dair ayrı bir yazılı beyan alınması zorunluluğu getirilmiştir.

- Aracı kurumların, müşterileri işlem yapmaya teşvik etmek üzere var olan müşteri zararlarını telafi etmeleri, işlem yapmak veya belirli bir gruba dâhil etmek amacıyla müşterilere kaynak sağlamaları ve müşterileri bu amaçla yönlendirmeleri yasaklanmıştır.

- Portföy aracı yatırım kuruluşlarına işlem yapacakları tezgahüstü türev araç türlerine ve dayanak varlıklara ilişkin liste hazırlamaları ve internet sitesinde yayınlamaları zorunluluğu getirilmiştir.

-Aracı kurumların, risklere karşı korunmaları amacıyla, işlem yapacakları türev araç türlerine göre teminatlandırma politikası oluşturmaları ve teminatlandırma politikasının bir parçası olarak her bir müşterinin alabileceği pozisyon limitini belirlemeleri zorunlu hale getirilmiştir.

- Profesyonel müşterilerin kaldıraçlı işlemlerde yatırdıkları teminatların üzerinde ortaya çıkacak zararların aracı kurumlarca talep edilebilmesi imkanı getirilmiştir.

- Takasbank tarafından yürütülmekte olan teminat yatırma, çekme ve takip sistemine ve işlem aracısı veya portföy aracısı olarak faaliyet gösteren aracı kurumların bu sistemin işleyişinde üstlendikleri yetki ve sorumluluklara ilişkin uygulama esasları düzenlenmiştir.

- Kaldıraçlı işlemlerde müşteri emrinin alınması sonrasında, aracı kurumun söz konusu emri başka bir kuruluşa herhangi bir müdahale olmaksızın oluşturulmuş bir sistem vasıtasıyla otomatik olarak iletildiği durumlarda alınan pozisyonun karşı tarafça iptal edilmesi halinde müşteri emrinin iptal edilebileceği düzenlenmiş ve bu şekilde gerçekleştirilen emir iptalinin sadece profesyonel müşteriler için geçerli olması esası getirilmiş ve tüm müşteri emir iptallerinin Takasbank'a bildirim zorunlu kılınmıştır.

- İletilen emirlerde fiyat yenilemesinin müşteri aleyhine uygulanması durumunda, lehe olan her durumda da uygulanması kuralı getirilmiştir.

- Müşterilerin işlem yapmasını engelleyecek düzeyde, işlem platformundan kaynaklanan teknik sorunların ve işlem yapılan paritelerde gerçekleşen olağandışı fiyat hareketlerinin aracı kurumlar tarafından Birlik'e raporlanması zorunluluğu getirilmiştir.

- Aracı kurumlar tarafından portföy aracılığı veya işlem aracılığı faaliyetleri kapsamında tezgahüstü türev işlemlerde kullanılan elektronik işlem platformları ve bu platformlarda kullanılan her türlü program, modül ve eklenti ile bunların çalışma ve kullanım esasları ile amaçlarının Birlik'e bildirilmesi zorunlu kılınmıştır. Belirlenen yükümlülüklerle uygun davranılıp davranılmadığının tespiti amacıyla yılda en az iki defa aracı kurumlardan habersiz olacak şekilde bağımsız denetim yapılması öngörülmüştür.

- Aracı kurumların anlık olarak açıkladığı varlık fiyatları ve alım satım fiyat farklarının Birlik tarafından belirlenecek bir süre içerisinde Birliğe aktarılması ve Birlik tarafından her aracı kurumun geçmişe dönük anlık fiyat serisi ve alım satım fiyat fark verilerinin oluşturularak belirli bir düzeyi aşan sapmaların kurum bazında açıklanması uygulaması getirilmiştir.

- Fark kontratları kaldıraçlı alım satım işlem hükümlerine tabi tutulmuştur.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.